

DEJSTVA O BERILIJU

Ocenjuje se, da je okoli 66.000 delavcev v EU potencialno izpostavljenih beriliju. Glavni načini izpostavljenosti beriliju in njegovim spojinam so vdihavanje prahu in hlapov ter stik kože z izdelki, ki vsebujejo berilij. Berilij in njegove spojine so rakotvorni za ljudi. IARC jih uvršča v skupino 1 rakotvornosti, saj povzročajo preobčutljivost na berilij, akutno in kronično beriliozo ter pljučnega raka.

Kje se pojavijo tveganja

Beriliju so najbolj izpostavljeni rudarji berilija, izdelovalci in proizvajalci berilijevih zlitin, proizvajalci fosforja, keramiki, raketni tehniki, delavci v jedrskih elektrarnah, izdelovalci električne in elektronske opreme ter zlatarji. Poklicna izpostavljenost lahko pripelje tudi do izpostavljenosti beriliju doma prek delovnih oblačil.

Več o snovi

Berilij je lahka kovina z nenavadno visokim tališčem ter razmerjem med trdnostjo in težo. Je najlažja izmed vseh trdnih kemično stabilnih snovi. Čisti berilij in njegove zlitine z bakrom in z aluminijem se uporabljajo v letalski industriji in vesoljskih plovilih, jedrskih reaktorjih in avdiokomponentah. Berilijev oksid, klorid, fluorid, hidroksid, sulfat in nitrat se uporabljajo na številnih drugih področjih.

Kako lahko na vas vplivajo simptomi?

Pri vdihavanju prahu, v katerem je berilij, se lahko pojavi težko dihanje, nepojasnen kašelj, utrujenost, izguba teže, vročina in nočno potenje. Dolgotrajna izpostavljenost lahko povzroči beriliozo ali pljučnega raka.

Latentna doba med izpostavljenostjo in rakom, povezanim z berilijem, je od 15 do 25 let.

Kaj lahko storite?

Stalno izvajajte ustrezne meritve izpostavljenosti, da boste vedeli, kdaj ukrepati. Preverite, ali delavci poročajo o zgodnjih simptomih. Delavci morajo poznati učinke izpostavljenosti beriliju na delovnem mestu.

Izpostavljenost beriliju in njegovim spojinam je mogoče zmanjšati z ustreznimi tehničnimi ukrepi. Kadar vsi izvedeni ukrepi ne zadostujejo za zmanjšanje izpostavljenosti na mejo izpostavljenosti ali pod njo, je treba uporabiti respiratorje. Zahteva se tudi uporaba osebne varovalne opreme in oblačil (npr. rokavice, galoše). Preden jedo, kadijo ali nanašajo kozmetiko si morajo delavci umiti obraz, roke in podlakti. Dolgotrajnemu stiku kože s trdimi delci berilija se je treba izogibati. Namesto stisnjenega zraka je treba za čiščenje opreme in tal na delovnih površinah uporabljati vakuumske sesalnike HEPA.

Viri: IARC, CDC, CAREX, OSHA, NIOSH, EK.